

ТЕМА 3

УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ

- 1.1. Сутність і види кредитного ризику.
- 1.2. Методичні підходи до оцінки кредитного ризику одержувача позики і управління ним.
- 1.3. Оцінка та управління кредитним ризиком нефінансовими корпораціями.
- 1.4. Використання кредитних деривативів у практиці управління кредитним ризиком.

3.1. Сутність і види кредитного ризику

Кредитний ризик — це ймовірність того, що позичальник не зможе виконати свої фінансові зобов'язання перед кредитором в установленій строк. Це основний ризик, з яким стикаються банки та інші фінансові установи при наданні кредитів. Кредитний ризик може бути спричинений різними факторами, такими як фінансова нестабільність, низька платоспроможність позичальника або несприятливі економічні умови. Важливою складовою є також ризик дефолту, коли позичальник не може повернути кредит, що призводить до втрат для кредитора. Ризик контрагента виникає, коли інші учасники угоди не виконують своїх зобов'язань, навіть якщо кредитор і позичальник виконують свої обов'язки. Це може бути особливо важливим для великих фінансових установ, які беруть участь у складних фінансових угодах. Крім того, на кредитний ризик можуть впливати фактори, такі як зміни в економічній ситуації, падіння валютного курсу чи зміни в законодавстві. Кредитний ризик також може бути пов'язаний із низьким рівнем інформації або некоректною оцінкою кредитоспроможності позичальника. В окремих випадках це може призвести до значних фінансових втрат. Інструменти для зменшення кредитного ризику включають забезпечення, гарантії та моніторинг фінансового стану позичальника.

Кредитний ризик — це ймовірність втрат, яких може зазнати кредитор через неспроможність позичальника виконати свої зобов'язання. Основні види кредитного ризику: ризик дефолту — ймовірність того, що позичальник не

виконає свої фінансові зобов'язання; кредитний ризик контрагента — виникає через несвоєчасне або неналежне виконання зобов'язань іншою стороною.

Кредитний ризик через зміни в кредитоспроможності — коли позичальник чи контрагент змінює своє фінансове становище, що може вплинути на його здатність погасити борг. Кредитний ризик через ліквідність — пов'язаний із можливими проблемами у позичальника щодо здобуття коштів для погашення зобов'язань.

3.2. Методичні підходи до оцінки кредитного ризику одержувача позики і управління ним

Методичні підходи до оцінки кредитного ризику мають на меті оцінити ймовірність того, що позичальник не виконуватиме свої зобов'язання. Одним із основних підходів є аналітичний, який включає ретельний аналіз фінансових звітів позичальника, таких як баланс, звіт про прибутки і збитки та рух грошових коштів. Цей метод дозволяє оцінити здатність позичальника генерувати достатньо коштів для погашення боргів. Кредитний рейтинг є ще одним важливим інструментом, що надається рейтингами зовнішніх агентств, таких як Moody's або Standard & Poor's, для оцінки надійності позичальника. Внутрішні оцінки, засновані на власних методах, також використовуються для більш гнучкого підходу до специфічних ризиків клієнтів. Моделі прогнозування дефолтів на базі статистичних і економетричних методів допомагають оцінити ймовірність дефолту за допомогою математичних моделей, що враховують історичні дані. Метод скорінгу дозволяє оцінювати кредитоспроможність клієнтів, використовуючи певні критерії, такі як рівень доходу, платіжна дисципліна та інші фактори. Підхід «крок за кроком» передбачає надання кредиту після детального вивчення всіх аспектів фінансового стану позичальника. У разі виявлення значних фінансових ризиків кредитор може скоригувати умови кредитування. Управління кредитним ризиком включає різноманітні інструменти, як-от страхування, моніторинг фінансового стану позичальника та коригування кредитної політики у разі зміни економічних умов. Важливим елементом управління є використання диверсифікації кредитного портфеля, щоб зменшити залежність від окремих

позичальників або секторів економіки. Також варто враховувати можливість використання різних інструментів для зниження ризиків, таких як кредитні дефолтні свопи.

3.3. Оцінка та управління кредитним ризиком нефінансовими корпораціями

Нефінансові корпорації мають специфічні фактори, які впливають на їхній кредитний ризик, зокрема залежність від стану економіки, попиту на продукцію і послуги. Оцінка кредитного ризику таких корпорацій включає в себе детальний аналіз фінансової звітності, яка дає змогу визначити рівень платоспроможності підприємства. Зокрема, потрібно вивчати показники ліквідності, рентабельності та заборгованості. Одним з важливих аспектів є оцінка грошових потоків, адже наявність стабільних та прогнозованих грошових потоків дозволяє знизити ризик дефолту. Крім того, компанії повинні оцінювати свою конкурентоспроможність на ринку та аналізувати ризики, пов'язані зі змінами у попиті на їхню продукцію. Потрібно також враховувати вплив економічної кон'юнктури на бізнес-середовище. Наприклад, значні зміни в цінах на сировину або коливання валютних курсів можуть серйозно вплинути на фінансовий стан корпорації. Оцінка кредитного ризику також включає в себе аналіз управлінської ефективності, оскільки менеджмент компанії відіграє важливу роль у збереженні її фінансової стабільності. Для управління кредитним ризиком корпорації застосовують різні стратегії, включаючи фінансові резерви, диверсифікацію та вживання заходів для підвищення фінансової стійкості. Стратегічне планування допомагає прогнозувати можливі економічні та фінансові труднощі і розробляти плани на випадок їх виникнення. Крім того, корпорації можуть використовувати інструменти хеджування, щоб захиститися від валютних або процентних ризиків. Важливим аспектом є також моніторинг фінансових показників та швидка реакція на зміни в економічній ситуації.

Особливості кредитного ризику нефінансових корпорацій: відсутність ліквідних активів і висока залежність від ринку товарів і послуг можуть

збільшувати ризик; специфічні ризики, пов'язані з галуззю (наприклад, зміна попиту на продукцію чи зниження вартості сировини).

Методи оцінки: оцінка грошових потоків та рентабельності корпорації; вивчення ринкових тенденцій та конкурентних переваг корпорації; оцінка здатності компанії справлятися з борговими зобов'язаннями (наприклад, за допомогою фінансових коефіцієнтів).

Методи управління: створення резервних фондів для покриття можливих втрат; використання стратегій хеджування для зменшення впливу ринкових коливань.

3.4. Оцінка та управління кредитним ризиком агропромисловими корпораціями

Агропромислові корпорації стикаються з особливими кредитними ризиками, які пов'язані з сезонними коливаннями врожайності, змінами клімату та іншими природними факторами. Оцінка кредитного ризику таких корпорацій потребує детального аналізу їхньої здатності адаптуватися до цих факторів і надавати стабільні доходи в умовах непередбачуваних змін. Важливим фактором є сезонність діяльності, оскільки багато агропідприємств працюють у періоди збору врожаю, що може зумовити тимчасові коливання грошових потоків. Також необхідно враховувати рівень заборгованості та здатність корпорації покривати боргові зобов'язання в періоди низького доходу. Аналіз ризиків, пов'язаних з кліматичними умовами, є ключовим для агропромислових компаній, оскільки несприятлива погода може значно вплинути на їхній фінансовий результат. Крім того, на кредитний ризик впливають зміни в цінах на сільськогосподарську продукцію та коливання валютних курсів, особливо для експортерів. Оцінка включає також врахування інвестицій у новітні технології, які можуть знизити ризики, пов'язані з ефективністю виробництва. Інноваційні методи та аграрні технології можуть значно покращити врожайність і зменшити залежність від сезонних коливань. Оцінка стабільності аграрних ринків та прогнозування попиту на продукцію також є важливою складовою аналізу ризиків. Врахування урожайності та інвестиційної привабливості проектів допомагає приймати зважені рішення щодо надання

кредитів агропромисловим корпораціям. Для управління кредитним ризиком агропідприємства використовують інструменти, такі як страхування від природних катастроф та хеджування на сировинних ринках.